

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Masterclass

Decentralisaties? Van denken naar doen!

Castricum, 8 januari 2014

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

1. Programma

18.45 – 19.00: Introductie
19.00 – 19.30: Informatie 3D's
19.30 – 20.00: Spelen met rollen + kaderstelling

20.00 – 20.10: Pauze

20.10 – 20.40: Controleren + vertegenwoordigen
20.40 – 21.10: Reg. samenwerking + financiën
21.10 – 21.30: Persoonlijk actieprogramma
21.30 – 21.45: Evaluatie en afsluiting

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

2. Even voorstellen

Frank Rozenberg
 - Directeur OBMC Consulting
 - Raadslid Leidschendam-Voorburg (Gemeentebelangen)
 - Lid VNG-commissie Bestuur en Veiligheid
 - Secretaris Raadslid.nu

Niek Verkaik
 - Consultant OBMC Consulting
 - Raadslid Hardinxveld-Giessendam (PvdA)

Freek Selen
 - Programmasecretaris 3D's VNG

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Informatie 3D's

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

3. Basisprincipes 3D's

Kanteling

- Eigen verantwoordelijkheid van mensen centraal
- Van 'ik heb er recht op' naar 'wat kan ik zelf?'
- Van aanbodgericht naar vraaggericht
- Meer ruimte voor/vertrouwen in professionals (dus geen indicatieprocedures- en protocollen)

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

4. Basisprincipes 3D's

The diagram illustrates the 3D's model with 'Eigen kracht' at the core, supported by a 'Sociaal netwerk' and various 'voorzieningen' (individual, collective, general). It is divided into eight key areas: Veiligheid, Wonen, Opleiding/Onderwijs, Werk, Financiën, Zorg/Gezondheid, Vrije tijd, and Opvoeden/Opgroeien.

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

5. Basisprincipes 3D's

- **Succesfactor: ontschotting**
- **Uitvoering enerzijds dichtbij, anderzijds in regionaal verband (vanwege schaal en expertise)**
- **Er is sprake van een transformatie**
- **Vanaf 1 januari 2015 gemeenten verantwoordelijk**
- **Budget van 15,5 miljard naar +/- 11 miljard**

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

6. Jeugdzorg

Hoofdlijnen

Alle vormen van zorg voor minderjarigen gaan over:

- *provinciaal gefinancierde jeugdzorg*
- *zorg voor jongeren met een verstandelijke beperking*
- *psychische zorg (GGZ)*
- *jeugdreclassering*
- *begeleiding*
- *persoonlijke verzorging*
- *gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus)*

Budgetkorting van 450 miljoen; start 120 miljoen in 2015
NIEUW: 150 miljoen extra budget voor jeugd-GGZ

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

7. Jeugdzorg Overzicht huidige producten en financieringsstromen

OUDE	NIEUW
<p>Rijk</p> <p>AWBZ JMW en NIS Wet GGZ, GGZ</p> <p>Zorgverzekeringswet HAGL</p> <p>Gesloten jeugdzorg</p>	<p>Rijk</p> <p>AWBZ Zorgverzekeringswet</p>
<p>Provincie / stadsregio</p> <p>Wet op de jeugdzorg Ambulante zorg, dagbesteding, semi-residentieel, pleegzorg, spoedeisende zorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering, gesloten jeugdzorg</p>	<p>Gemeenten</p> <p>Wet PG: jeugdgezondheidszorg voor ieder kind Concept jeugdwet: een voorraadspllicht waar nodig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opvoed- en opvoedondersteuning • Begeleiding • Persoonlijke verzorging • Ambulante zorg • 12- en 24 uur zorg • Spoedeisende zorg • Gesloten jeugdzorg • Jeugdbescherming & jeugdreclassering
<p>Gemeenten</p> <p>Wmo, Wpg, Wet op de jeugdzorg (CJG) Jeugdgezondheidszorg, opvoed- en opvoedondersteuning, licht-ambulant</p>	

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

8. Jeugdzorg

Proces: wet en regio

- Jeugdwet: 28 januari plenaire behandeling Eerste Kamer
- Concept Uitvoeringsbesluit Jeugdwet ter consultatie
- 31 oktober 2013 regionale transitiearrangementen ingediend: *11 regio's goed, 28 voldoende, 2 onvoldoende*
- Vóór 28 februari per regio afspraken met Bureau Jeugdzorg over continuïteit functies en taken

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

9. Jeugdzorg

Regionaal Transitiearrangement

Inhoud

- Hoe continueren we de zorg, met welke infrastructuur en hoe beperken we de frictiekosten? *NB: overgangsrecht voor bestaande zorgontvangers en zorgvragers op wachtlijsten*
- Betreft in ieder geval het jaar 2015
- Getoetst door Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd

Vraag

- 1.Is het RTA in uw gemeenteraad behandeld?
- 2.Wat is in uw regio de uitkomst van de toets door de commissie TSJ?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

10a. Jeugdzorg

Regionaal Transitiearrangement

Uitkomst regio Noord-Kennemerland/West-Friesland

"Deze regio's hebben gezamenlijk de aanpak van het RTA aangepast en geconcretiseerd. Aanbieders zijn hierbij actief betrokken. Op grond van het RTA zullen de regio's bij duidelijkheid over het macrobudget op korte termijn concrete afspraken kunnen maken over de continuïteit van de zorg en de infrastructuur en de beperking van de frictiekosten."

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

10b. Jeugdzorg

Regionaal Transitiearrangement

Noord-Kennemerland: categorie 2 (voldoende)

Regio's in de tweede categorie kunnen met extra maatregelen, processtappen en voorbereidende werkzaamheden nog tijdig afspraken met aanbieders realiseren. De ene subgroep van regio's in deze categorie heeft grotendeels concrete afspraken met aanbieders gemaakt, maar het RTA bevat op enkele onderdelen aandachtspunten. De andere subgroep maakt goede stappen om de komende periode afspraken met aanbieders te concretiseren, maar de TSJ vindt het van belang dat de bestuurspartners bij deze regio's een vinger aan de pols houden.

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

11. Jeugdzorg

Proces: lokaal

- Eind 2013 vaststellen beleidsplan per gemeente
- Voorjaar 2014: modelverordening VNG
- Definitieve budgetten in Meicirculaire 2014 (min. 95% van budget Decemercirculaire 2013) **NB: investeringsbudget in 2014 verhoogd van 8 naar 40 miljoen**
- November 2014 afronden inkoop

Transitiecommissie Jeugd houdt vinger aan de pols bij gemeenten: www.voordejeugd.nl

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

12. AWBZ/Wmo

Hoofdpijnen

Wat wordt nieuw?

- Begeleiding en ondersteuning
- Let op: persoonlijke verzorging (PV) slechts 5 %!
- Beschermde wonen (centrum gemeenten)

Aandachtspunten

- Relatie met Wet langdurige zorg (Wlz) (= nieuwe kern Awbz) en Zorgverzekeringswet (Zvw)
- Hoge budgetkorting vanaf de start: 25% op begeleiding en 465 miljoen op huishoudelijke hulp
- Overgangsrecht 2015 voor zorgontvangers

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

13. AWBZ/Wmo

Afspraken VNG en kabinet

Wmo budget

- + 200 miljoen voor zorgvuldige overgang en transitie in 2015
- + 200 miljoen vanaf 2016
- + 5% van totale budget PV = 125 miljoen (schatting) vanaf 2016

Sociale wijkteams

- Budget van 7 miljoen in 2014 naar 50 miljoen vanaf 2017
- Geoomerkt budget (Zvw) voor wijkverpleegkundige als schakelfunctie tussen zorg en ondersteuning in de wijk
- Gemeenten organiseren functie samen met zorgverzekeraars
→ samenwerkingsagenda VNG en Zorgverzekeraars NL (ZN)

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

14. Participatiewet

Hoofdpijnen

- Samenvoeging Wet werk en bijstand (Wwb), Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet werk- en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)
- Aantal beschutte banen SW van 90.000 naar 30.000
- Sociaal akkoord
 - 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking (quotumregeling als back-up)
 - 125.000 = 100.000 bedrijfsleven + 25.000 overheid
 - 35 Arbeidsmarktregio's
 - Nationaal overleg in Werkkamer
- Budgetkorting van minimaal 790 miljoen

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Spelen met rollen

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

15. Spelen met rollen

Gedragmatrix

VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

16. Spelen met rollen

Rollen

1. Kaderstellend
2. Controlerend
3. Volksvertegenwoordigend

Welke rol vindt u als raadslid het meest belangrijk?

Decentralisatie per 1/1/2015 een feit!

Welke rol vindt u in deze fase belangrijk?

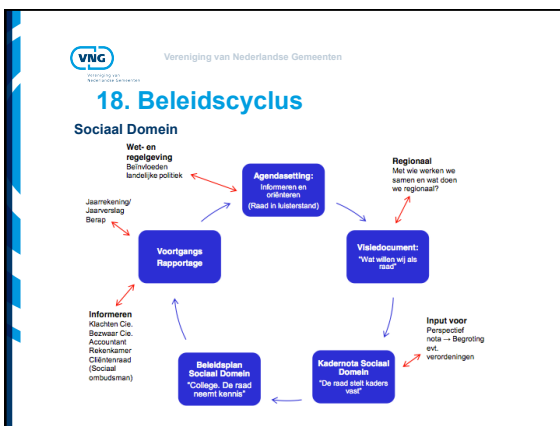
VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

17. Spelen met rollen

Rol/Fase	Vorbereiding	Invoering	Uitvoering
Kaderstellend	✓✓	✓	
Controlerend	✓	✓	✓✓
Volksvertegenwoordigend	✓	✓	✓✓

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Kaderstelling

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

19. Kaderstelling

Kadernota Sociaal Domein

Welke kaders stelt de gemeenteraad? Waar gaat u over?

- Regionale samenwerking: met wie werken we samen?
- Vaststellen hoogte budget: het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad!
- Wordt de P&C cyclus zo ingericht dat de (nieuwe) inkomsten en uitgaven voor het sociaal domein zichtbaar zijn?
- Maak keuzes met betrekking tot de doelgroepen: wie zijn kwetsbare inwoners?
- Hoe wordt de toegang tot zorg geregeld? Bijvoorbeeld loketgericht, wijkgericht of is de huisarts 'de poort'?
- Maar ook: hoe wordt communicatie rondom 3D's ingericht?

NB: wat is de planning?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

20. Kaderstelling in praktijk

Jeugdzorg in Waalre

Gemeenteraad Waalre heeft op 20 november 2012 inhoudelijke kaders vastgesteld op gebied van:

- **Kwaliteit:** vraag centraal, vroegtijdige ondersteuning, samenwerken vanuit één aanspreekpunt en één plan
- **Financiën:** ontschotting, eigen bijdrage, PGB
- **Organisatie:** zo min mogelijk regels, professionele ruimte, inrichten regionaal participatieteam, verbinding met bestaande zorgstructuren en decentralisaties

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

21. Kaderstelling in praktijk

Jeugdzorg in Waalre

Financieel kader:
"De huidige middelen en de over te hevelen budgetten gaan we inzetten als één budget voor het totale systeem."

"Voordat een keuze wordt gemaakt in het al dan niet toepassen van een eigen bijdrage, zal onderzoek worden gedaan naar het effect en de inbaarheid daarvan."

"Uitgangspunt is zorg in natura geleverd door gekwalificeerde jeugdzorgaanbieders. Als wordt aangetoond dat er geen passend maatwerkgericht aanbod beschikbaar is, kan onder voorwaarden een PGB worden verstrekt voor de inkoop van jeugdzorg."

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

22. Kaderstelling in praktijk

Sociaal domein in Eindhoven

Gemeenteraad Eindhoven heeft op 25 juni 2013 een motie aangenomen met twee opdrachten aan de raad:

1. *"Voer een hoorzitting naar het cliëntenperspectief bij de invoering van de 3D's met als doel een toetsingskader te ontwikkelen waarmee beleidskaders kunnen worden beoordeeld"*
2. *"Stel daartoe een raadwerkgroep in die voor 1 december haar resultaat oplevert"*

NB: motie stelt dat 'de gemeenteraad een eigenstandige verantwoordelijkheid heeft om zich voor te bereiden op de transities'

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

23. Kaderstelling in praktijk

Sociaal domein in De Wolden

Gemeenteraad De Wolden:

- Voert rondetafelgesprekken met zorginstellingen en cliëntenplatforms en legt werkbezoeken af
- Houdt werkvergaderingen over regionale samenwerkingsverbanden
- Stelt de kadernota vast op basis van een doelgroepenanalyse: informatie (objectief en subjectief) over de kwetsbare inwoners

NB: Griffie De Wolden medeauteur 'Het spoorboekje, de raad in stelling' (mei 2013)

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

24. Kaderstelling: raadswerkgroep

Aandachtspunten:

- Denk en praat mee, informeer, maar besluit niet!
- Blijf kritisch
- Neem een formeel instellingsbesluit

Let daarbij op (Rekenkamercommissie Hoorn, juni 2013):

1. **Frequentie:** hoe vaak komt de werkgroep samen?
2. **Informatievoorziening:** welke info krijgt de werkgroep en hoe?
3. **Agenda:** welke thema's behandelt de werkgroep?
4. **Proces:** op welke momenten kan de werkgroep inbreng leveren?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

PAUZE

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Controleren

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

25. Controleren in theorie

Wat zijn de controle-instrumenten van de gemeenteraad?

- Informatierecht: opvragen van relevante info over de 3D's
- Vragenrecht: stellen van vragen aan het college van B&W
- Budgetrecht: de Planning & Control cyclus
- Onderzoeksrecht: de rekenkamercommissie, eigen onderzoek

Maar gemeenteraad moet ook tijdens de kaderstelling aandacht hebben voor controlemogelijkheden achteraf:

- Welke indicatoren zijn van belang (output/outcome)?
- Hoe stel ik heldere en afrekenbare doelen (SMART)?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

26. Controleren in de praktijk

B4-gemeenten: controle door onderzoek

Onderzoek Rekenkamercommissie

- Sturingsmogelijkheden/bevoegdheden raad bij decentralisatie Jeugdzorg
- In hoeverre daaraan voldaan door college en raad
- Onderzoeksvragen
 - Heeft de raad kaders gesteld voor de 3D's?
 - Hoe is het gesteld met de informatievoorziening van de raad?
 - Kan de gemeenteraad keuzes maken en prioriteiten stellen (scenario's)?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

27. Controleren in de praktijk

B4-gemeenten: controle door onderzoek

Rekenkameronderzoek heeft in Eindhoven geleid tot 2 amendementen

College wordt opgedragen voor 2014 te komen met

- procesvoorstel voor risicobeheersingsplan
- procesvoorstel resultaatmeting en prestatie-indicatoren
- deze punten integraal vorm geven binnen WIJEindhoven en andere decentralisaties

Raadswerkgroep wordt verzocht

- onderzoek uit te breiden met interviews van cliënten van WIJEindhoven en het bezoeken van relevante instellingen voor decentralisatie jeugdzorg en AWBZ/Wmo

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

28. Controleren in de praktijk

Controle door mee te kijken

Provincies (stadsgewesten) zijn de huidige uitvoerders van de Wet op de Jeugdzorg. Stap in 2014 bij hen in als bijrijder, deel kennis en kijk mee:

- Hoe heeft de provincie de inkoop van zorg geregeld?
- Wat zijn de huidige prestatie-indicatoren? (instroom, wachttijd en doorlooptijd van indicatie)

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordigen van inwoners

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

29. Vertegenwoordigen van inwoners

Praktijk

Wat zijn uw verwachtingen en praktijkervaringen als volksvertegenwoordiger binnen het sociaal domein?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

30. Vertegenwoordigen van inwoners

Raadslid: ombudsman versus bestuurder

- Het raadslidmaatschap is en blijft politiek, maar brengt tegelijkertijd ook een bestuurlijke verantwoordelijkheid met zich mee
- Voorkom dat individuele gevallen de boventoon gaan voeren
- Benut wel uw rol als volksvertegenwoordiger om de signalen over tekortkomingen in de uitvoering op te pikken
- Communicatie is het toverwoord!
- Gun het college bewegingsruimte om individuele gevallen op te lossen
- Wees hard in de kaders, maar zacht in de uitvoering in plaats van andersom

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Regionale samenwerking

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

31. Regionale samenwerking

Aandachtspunten

- Wat is de juridische status van de samenwerking?
- De wethouder handelt binnen uw kaders, afwijkingen worden gerapporteerd aan de raad
- Maak bij regionaal beleid een boodschappenlijstje vooraf en leg verantwoording af achteraf
- Opereer ook als gemeenteraad regionaal: regel een formeel of informeel afstemmingsoverleg met uw collega's
- Denk mee met uw buurgemeente (wederkerigheid), ook als het gaat om cultuur- of zorgvraagverschillen
- Samenwerking vraagt een gemeenschappelijk doel, vertrouwen en wederkerigheid

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

32. Regionale samenwerking

Wat vindt u?

1. Raadsleden wel of niet in het Algemeen Bestuur van een Gemeenschappelijke Regeling (GR)?
2. Wel of geen rekening-/auditcommissie met raadsleden in de GR?

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

33. Samenwerking in de praktijk

Besluitvormingstraject GR'en

Ambtelijke voorbereiding

```

  graph LR
    A[Voorbespreking ambtenaar-wethouder] --> B[Portefeuillehoudersoverleg]
    B --> C[Voorstel via DB naar AB Gemeenteraden]
    C --> D[Besluit in AB]
  
```

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

34. Regionale samenwerking

Praktijk van de 3D's: regio Alkmaar

Regio	Subregio	Gemeenten
Jeugdzorg	Noord-Kennemerland	(8) Alkmaar, Bergen, Castricum, Graft-De Rijp, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Schermer
Awbz/Wmo	IDEM	IDEM
Arbeidsmarktregio (Participatie)	Noord-Holland (Noord)	PLUS 11 gemeenten

VNG-rapportage juni en september 2013

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Financiën

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

35. 3D's en budget

Financieel kader

```

    graph TD
      Budget --> Inrichting
      Inrichting --> Budget
      Budget --> Kwaliteit
      Kwaliteit --> Budget
      Inrichting --> Kwantiteit
      Kwantiteit --> Inrichting
      Kwaliteit --> Kwantiteit
      Kwantiteit --> Kwaliteit
  
```

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

36. 3D's en budget

Financiële tips

- Stel duidelijke financiële kaders
- Maak 3D's financieel transparant in P&C-cyclus, bv. door opnemen begrotingsprogramma 3D's/Sociaal Domein → LET OP: vast deelfonds sociaal domein 2015-2018 (brief Plasterk)
- Wees alert en (vlijm)scherp op financieel beheer van regionale samenwerkingsverbanden en de planning
- Laat u door het college goed informeren over laatste ontwikkelingen rond 3D's en bijbehorende beschikbare budget
- Maar volg de ontwikkelingen ook zelf: bekijk de mei- en septembercirculaire (BZK) of bekijk de VNG-website
- Weet dus om welke bedragen het gaat!

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

37. 3D's en budget

Praktijk jeugdzorgbudget

- In de 'Bijstelling verdeling historische middelen jeugdzorg 2011' (SCP en Cebeon i.o.v. VWS) staan de budgetten met korting voor 2015 opgenomen op basis van historische verdeling
- Wie weet hoe hoog het bedrag is voor zijn/haar gemeente?
- Een paar voorbeelden:

Gemeente	Bedrag in €	Inwoners	€ per inwoner
Castricum	€ 4.455.165	34.402	€ 130
Alkmaar	€ 19.860.862	94.505	€ 210
Heerhugowaard	€ 14.071.893	52.893	€ 266
Graft-De Rijp	€ 1.102.153	6.429	€ 171

VNG
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

38. 3D's en budget

Praktijk jeugdzorgbudget

Gemeente	Bedrag in €
Schermer	€ 752.788
Graft-De Rijp	€ 1.102.153
Heloo	€ 3.096.574
Bergen	€ 3.697.548
Castricum	€ 4.455.165
Langedijk	€ 5.333.872
Heerhugowaard	€ 14.071.893
Alkmaar	€ 19.860.862

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

39. Integriteit

Tips

- Let op aanbestedingsprocedure
- Vraag naar risicobeheersing
- Laat Rekenkamer(commissie) proces 3D's volgen/evalueren
- Let op: zorgaanbieders hebben belang bij opdrachtverlening door gemeente(n)

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

40. Persoonlijk actieprogramma

Acties:

1. Wat ga ik nu doen?
2. Wat gaat mijn fractie nu doen?
3. Wat gaat mijn raad nu doen?

 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

41. Afsluiting

Meer informatie op:

- www.vng.nl/decentralisaties
- www.vng.nl/raadsleden
- www.voordejeugd.nl
- www.invoeringwmo.nl
- Weekoverzicht VNG

1. Digitale leeromgeving
2. Digitale evaluatie
3. Reactie?

Vereeniging van Nederlandse Gemeenten

TOT ZIENS
